

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGÝ ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITÝTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№2, 75-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№2, 75-том
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№2, том 75
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№2, 75 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№2, 75-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редактор:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№2, том 75, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редактор:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№2, 75 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Editor-in-Chief:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Тәрілі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилара Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор

Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumberdyevna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyeva, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Auezov Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі.....14

Әдебиеттану

<i>Әзібаева Б.У.</i> «Қазақтың киіз үйі» заттық коды: генезисі мен семантикасы.....	17
<i>Керим Ш., Жеменей И.</i> Әбу Насыр Мұбашшир ат-Таразидің «Йадгар Зандан на айней жаһан» («Түрме естелігі немесе әлем айнасы») атты мәснәуі.....	33
<i>Орда Г.Ж.</i> Қазіргі қазақ балалар поэзиясындағы дәстүр ұласуы.....	48
<i>Хамраев Ә.Т., Шагимолдина М.О.</i> Тәуелсіздік дәуіріндегі қазақ әдебиеті әзірбайжан тілінде.....	64
<i>Кенбаева А.З., Пангереев А.Ш., Мамбетова Г.Ж.</i> Қарақалпақтың «Ер Зийуар» эпосындағы топонимдерді зерттеу.....	72
<i>Медеубек С.</i> Ұлттық ойындардың әлеуметтік-психологиялық астары.....	82
<i>Ханкей Е.</i> «Абай жолы» роман-эпопеясының «Қайтқанда» тарауының текстологиясы (қолжазба мен жарияланымдары бойынша).....	93
<i>Абилхамитқызы Р., Бегалиева Л.Б.</i> Түркі әлеміндегі періштенің көркем бейнесі: кеше және бүгін.....	104
<i>Қоштаева Г.Қ., Челик Я.</i> Сиди Ахмедтің «Ташұкнама» дастаны түркі тілінде жазылған жәдігер.....	117
<i>Ахметова А.М., Ахметова Г.М.</i> Әлихан Жақсылық шығармашылығындағы адам мен әлем интерпретациясы.....	129
<i>Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.Ө., Сөйлемез О.М.</i> Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абайдың діни бейнесі.....	143
<i>Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С.</i> Фольклор мәтіндерін аударудағы теориялық және практикалық мәселелер.....	151
<i>Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А.</i> Философиялық прозадағы интермәтіннің экспрессивтік қызметі (Б.Момышұлы «След птицы в небе» романының негізінде).....	166
<i>Татиев Е.Е., Саркулова М.Ұ., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е.</i> Қазақтың «Ұмай» мифтік әңгімесіне психоталдау.....	176
<i>Салтақова Ж.Т., Қоспазарова Ә.К.</i> Қазақ эпостарының шежірелік сипаты.....	184
<i>Мұрсалимова Н.М., Сманова Е.А.</i> Жетісу ақындар айтысының жиналу тарихы (қолжазбалар негізінде).....	193
<i>Оралбек А.</i> Халық ақыны Әбдіғали Сариевтің әдеби мұрасы.....	201
<i>Мұрсал А.</i> Ахметолла Қалиұлының «Арда алтай» романындағы психологизм.....	209
<i>Жолдыбай О.</i> Ойын-сауық ойындары: эволюция және заманауи көрініс.....	220
<i>Абилдаева Қ.Н., Абишева Н.М., Тәжібаева Ш.А.</i> Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» повесін оқыту.....	231

Мәдениеттану

<i>Жанғужинова М.Е., Ербол А.Е., Құмарғалиева Н.Р.</i> Сахналық костюм-креативті индустрия жағдайында сценографияның тәрбиелік құралы ретінде.....	241
<i>Жумасеитова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю.</i> Қазақстандық балет өзін-өзі ұлттық анықтау ізденісінің ретроспективасында.....	259
<i>Бекмағамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А.</i> Шығармашылық индустрия жағдайындағы Қазақстанның қазіргі кезеңіндегі музыкалық өнер.....	272
<i>Қамзабекұлы О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т.</i> Актердің қалыптасу жолындағы сахна тілінің маңызы.....	283
<i>Әбікенов Ж.О., Енсеева В.Т.</i> Пандемия жағдайының азаматтардың мәдениетіне әсері.....	294
<i>Құрманбай Ұ.П., Ескендіров Н.Р.</i> Қазақ театрындағы бүгінгі басқару үлгісі.....	308

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРАВЕДЕНИЕ

<i>Азибаева Б.У.</i> Предметный код культуры «Казахская юрта»: генезис и семантика.....	17
<i>Керим Ш., Жеменей И.</i> Маснави ученого-богослова Абу Насир Мубашшира ат-Тарази «Ядгар Зандан иа айней джахан» (Память о тюрьме или зеркало мира).....	33
<i>Орда Г.Ж.</i> Продолжение традиций в современной казахской детской поэзии.....	48
<i>Хамраев А.Т., Шагимолдина М.О.</i> Казахская литература эпохи независимости на азербайджанском языке.....	64
<i>Кенбаева А.З. Пангереев А.Ш. Мамбетова Г.Ж.</i> Изучение топонимов в каракалпакском героическом эпосе «Ер Зийуар».....	72
<i>Медеубек С.М.</i> Социально-психологические основы национальных игр.....	82
<i>Ханкей Е.</i> Текстология главы «Возвращение» романа-эпоса «Абай жолы» (по рукописи и публикациям).....	93
<i>Абилхамитқызы Р., Безалиева Л.Б.</i> Художественный образ ангела в тюркском мире: вчера и сегодня...104	
<i>Коштаева Г., Челик Я.</i> Эпос Сиди Ахмеда "Ташукнама", написанный на тюркском языке.....	117
<i>Ахметова А.М., Ахметова Г.М.</i> Интерпретация человека и мира в творчестве Алихана Жаксылыка..	129
<i>Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.У., Соилемез О.</i> Религиозный образ Абая в романе-эпопее М. Ауэзова "Путь Абая".....	143
<i>Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С.</i> Теоретические и практические проблемы перевода фольклорных текстов.....	151
<i>Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А.</i> Экспрессивная функция интертекста в философской прозе (по роману «След птицы в небе» Б. Момышулы).....	166
<i>Татиев Е.Е., Саркулова М.У., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е.</i> Психологический анализ казахского мифического рассказа «Умай».....	176
<i>Салтакова Ж.Т., Коспагарова А.К.</i> Генеологический характер казахского эпоса.....	184
<i>Мурсалимова Н.М., Сманова Е.А.</i> История сбора айтыс состязании акынов Жетысу (на основе материалов рукописей).....	193
<i>Оралбек А.</i> Литературное наследие народного поэта Абдигали Сариева.....	201
<i>Мурсал А., Танжарикова А.В.</i> Психологизм в романе Ахметолла Калнулы «Арда Алтай».....	209
<i>Жолдыбаев О.М.</i> Развлекательные игры: эволюция и современный взгляд.....	220
<i>Абилдаева К.Н., Абишева Н.М., Тажибаева Ш.А.</i> Изучение повести Эрнеста Хемингуэя «Старик и море».....	231

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

<i>Жангужина М.Е., Ербол А.Е., Кумаргалиева Н.Р.</i> Сценический костюм – как воспитательный инструмент сценографии в условиях креативной индустрии.....	241
<i>Жумасейтова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю.</i> Казахстанский балет в ретроспективе поиска национальной самоидентификации.....	259
<i>Бекмагамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А.</i> Музыкальное искусство на современном этапе Казахстана в условиях креативной индустрии.....	272
<i>Камзабекович О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т.</i> Значимость сценической речи в становлении актера.....	283
<i>Абикенов Ж.О., Енсеева В.Т.</i> Влияние пандемической ситуации на культуру граждан.....	294
<i>Курманбай У.П., Ескендиоров Н.Р.</i> Нынешняя модель управления в казахском театре.....	308

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

<i>Azibayeva B.Y.</i> The subject code of the "Azakh yurt" culture: genesis and semantics.....	17
<i>Kerim Sh., Zhemenev I.</i> Masnavi of scholar-theologian Abu Nasir Mubashir at-Tarazi "Yadgar Zandan ia Aynei Jahan" (Memory of the Prison or the Mirror of the World).....	33
<i>Orda G.Zh.</i> Continuation of traditions in modern Kazakh children's poetry.....	48
<i>Khamraev A.T., Shagimoldina M.O.</i> Kazakh literature of the independence era in the azerbaijani language.....	64
<i>Kenbayeva A.Z., Pangereyev A.Sh., Mambetova G.Zh.</i> The study of place names in the karakalpak heroic epos "Yer ziyuar".....	72
<i>Medeubek S.M.</i> Socio-psychological background of national games.....	82
<i>Khankey Y.</i> Textology of the chapter "Return" of the epic novel "Abai Joli" (according to my manuscript and publication).....	93
<i>Abilkhamitkyzy R., Begaliev L.B.</i> The artistic image of an angel in the Turkic world: yesterday and today....	104
<i>Koshtayeva G., Çelik Y.</i> Sidi ahmed's epic "tashuknama" written in turkic language.....	117
<i>Akhmetova A.M., Akhmetova G.M.</i> Interpretation of Man and the World in the Creativity of Alikhan Zhaksylyk.....	129
<i>Kenzhebekova G.Zh., Smanov B.O., Soylemez O.</i> The religious image of Abai in the epic novel by M. Auezov "The way of Abai".....	143
<i>Iskakova G.Zh., Ryspaeva D.S., Akhmetova G.S.</i> Theoretical and practical problems of translation of folk texts.....	151
<i>Bolatova G.Zh., Mukhametkali A.A.</i> Expressive function of intertextuality in the philosophical prose (based on the novel «Sled ptici v nebe» by B.Momyshuly).....	166
<i>Tatiev E.E., Sarkulova M.U., Kenispaev Zh.K., Mukhamedieva A.B., Tatieva M.E.</i> Psychoanalysis of the kazakh mythical story «Umai».....	176
<i>Saltakova Zh.T., Kospagarova A.K.</i> Geneological character of the kazakh epos.....	184
<i>Mursalimova N.M., Smanova E.A.</i> History of the aitys collection by Zhetysu akyns (based on the manuscript).....	193
<i>Oralbek A.</i> The literary heritage of the folk poet Abdigali Sariyev.....	201
<i>Mursal A., Tanzharykhova A.B.</i> Psychologism in Akhmetoll Kaliula's novel "Arda Altai".....	209
<i>Zholdybaev O.M.</i> Entertainment games: evolution and modern look.....	220
<i>Abildayeva K., Abisheva N., Tazhibaeva Sh.</i> Study of Ernest Hemingway's novel "The Old Man and the Sea".....	231

CULTURAL STUDIES

<i>Zhanguzhinova M.Ye., Yerbol A.Ye., Kumargaliev N.R.</i> Stage costume - as an educational tool of scenography in the conditions of the creative industry.....	241
<i>Zhumaseitova G.T., Mosienko D.M., Povalyashko G.N., Saitova G.Y.</i> Kazakh ballet in the retrospective of the search for national identity.....	259
<i>Bekmagambetova Zh.A., Begalinova G.A.</i> Musical art at the present stage of Kazakhstan the conditions of the creative industry.....	272
<i>Khamzabekuly O., Akhmanov S.M., Rakhymzhanov E.T.</i> The role of stage language in the development of an actor.....	283
<i>Abikenov Zh.O., Yenseyeva V.T.</i> The impact of the pandemic on the culture of citizens.....	294
<i>Kurmanbay U.P., Eskendirov N.R.</i> The current management model in the kazakh theater.....	308

IRSTI 17.01.09

<https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.2-11>

Kenzhebekova G.Zh.^{*1}, Smanov B.O.², Soylemez O.³

^{1,2} *Abay Kazakh National Pedagogical University,*

Almaty, Kazakhstan

³*Kastamonu University,*

Kastamonu, Turkey

ms.zhunisova@mail.ru, akma_77@mail.ru, soylemezo@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-9031-1819, 0000-0001-7530-359, 0000-0001-8382-3173

THE RELIGIOUS IMAGE OF ABAI IN THE EPIC NOVEL BY M. AUEZOV "THE WAY OF ABAI"

Abstract. In the proposed article, the religious image of Abai in the writer Mukhtar Auezov's novel-epopee "Abai's way" is considered. Special attention is paid to the examples of actions, usage of words, relations with other people of the religious figures of the society. Those examples are selected especially in lateral connection with the life and perspective of the protagonist Abay Kunanbayev. The artist skillfully and rationally uses the various themes in the structure of the work and the social issues raised in it, the wide range of literary and theoretical opportunities in the portrayal of the protagonist. In this case, the authors of the article are based on the author's thoughts on his writing skills and experience, as well as the opinion of the writers who wrote about him. The authors of the article mention not only the image of religious people, mullahs and believers, old men, but also the worldviews of each religiously literate character in the work. They also highly value all those religious thoughts depicted by M. Auezov in the novel. The article also shows the great knowledge and special depth of Arabic-Muslim literacy of the author M. Auezov.

Literature itself plays a great deal of role depicting a certain society in order to save the values for the next generations to come. In the book Abai's Way, M. Auezov successfully draws attention to Abai's perspective on Islam and Islamic practices. He portrays Abai depicting the general perspective of Kazakh on Islam.

Keywords: Allah, faith, worship, prayer, Fatiha, Koran khatim, Abai, Islam.

Introduction. M. Auezov's novel-epopee "the Way of Abai" is a work of art dedicated to the life and growth of a historical figure, the spirit of the times in which he lived. This is the first written work about Abai, a historical figure who has a special place in the intellectual and spiritual world of the Kazakh people. This work was on line of competition with the great works of "Peter the Great" by A.N. Tolstoy, a great Russian writer and "Nauai" by prominent Uzbek writer Aibek (Musa Tashmukhamedov) and others. It belonged to the category of historical works that compete with works of art. The goals are the same – these three characters are depicted in close connection with the fate of historical art images, ways of growth, and the environment in which the people grew up. From the advanced novel "Abai's way" in Kazakh literature, the reader will undoubtedly recognize the signs of the formation of the traditional novel genre in world literature. This can be seen in the variety of topics chosen by the author, the social issues raised in it, the skillful use of a wide range of literary and theoretical opportunities in the portrayal of the protagonist, and the peculiarities of the writer's image. Apart from Kazakh literature, this great work has had a great impact on the literature of neighboring countries. The fact that the highest awards of the Soviet Union – the Lenin Prize (1959) and the State Prize of the USSR (formerly Stalin) (1949) were awarded to this work at the same time, confirms the above.

The writer M. Auezov depicted the life of the Kazakh people in the second half of the XIX century for more than fifty years on the basis of the image of Abai, the main character of the epic novel "The Way of Abai". The novel depicts a variety of events and images. Their social backgrounds are also different. One of them is the artistic and convincing images of the representatives of Islam in the work.

Materials and methods. The field of Auezov studies began to develop in the thirties of the last century. Since then, there have been many scholars and literary critics who have paid attention to the work of the writer, identified his artistic potential and praised his artistic abilities. Even then Zh. Aimaitov, D. Iskakov, S. Saduakasov, M. Karatayevich, G. Tugzhanov in the print criticized the Auezov's works and was able to arouse the interest of the public. Over time, the field of Auezov studies has extremely expanded, and a lot of research was conducted on the basis of literary theory, the history of literature. In particular, fundamental scientific analysis of the author's famous novel-epopee was made, the reality of the epoch and the artistic reality of the novel, and the image of the characters were analyzed in detail.

For example, a bulk of research on Auezov's novel "The Way of Abai" reveals the image of Abai as a herald of the new age, the founder of Kazakh written literature, not only a representative of Kazakh literature but also a man of the people in the midst of political events of his time. Depending on the works of researchers, the author wrote this large-scale epic novel on the basis of scientific research of the XIX century, focusing on the personal work of the poet (McGuire, 2018). It should be noted that many works on Auezov and his novel "The Way of Abai" were published, and many opinions were expressed about the religious beliefs and principles of Abai, in these research materials there is reason to believe that Auezov's religious views are rarely studied. However, the religious knowledge of the writer, who sought to reveal the many facets of Abai's personality, including the creation of a religious image, can be seen on every page of the novel. According to the scholar who studied Auezov's religious views and the issue of religion in his works, at the heart of every humanistic idea in the novel-epic is the writer's religious views (Smanov, 2012).

In order to reveal the religious image of Abai in the epic novel "The Way of Abai" by Mukhtar Auezov, philological, hermeneutic methods, linguistic and comparative analysis are used.

The results of the study. The article comprehensively analyzes the religious image of Abai in the epic novel "The Way of Abai", his knowledge of the Muslim conditions, his views on the religious environment, the personalities and factors that influenced the discovery of religious literacy. There was a difference between Abai, who was the first to read and write, and Abai, who grew up and matured. From the first chapter of the novel "Return" to the end of the novel, Abai's address to the Islamic Sharia, the image of a Muslim child, is listed and studied.

Discussion. The Russian writer we mentioned above, A.N. Tolstoy's novel "Peter the Great" describes the Russian society of the late seventeenth and early eighteenth centuries, the political and social situation at that time, as well as the country's external relations and religious beliefs in the country (Tolstoy, 1950). Similarly, the Uzbek writer Aibek's (Musa Tashmukhamedov's) novel about the life of Alisher Nauai, a famous oriental poet who praised the Prophet Muhammad (peace be upon him), describes the religious situation at that time (Aibek, 1949).

Abai's religious views, which are deeply rooted in Navoi's work, are clearly reflected in the novel "The Way of Abai". From the very first chapters of the novel, it is clear that Abai,

who was educated in a religious school, was a Muslim and had a thorough knowledge of the religion. Abai, who was born wise, is also intelligent, knowledgeable and mature appears in the image of an early adult.

For example, what are the weight of the words of Abai, a thirteen-year-old student of a religious madrasah "Kaitkanda?" Except for the word "unseen", it is a simple word that is used in everyday life. The writer put this word in the mouth of the young protagonist in order to show the personality of his son, in accordance with the father's prediction: "Whatever you expect, wait for this." Is it not clear who is who? The great sage Abai himself said, "Take a man by his word." The author's artistic thought is connected with Abai's words. Then Abai, who came to his father, said: "Thank you, father," and after a while, he said, "After the horse, even though the lecture was not over, I took his permission and blessing" (Auezov, 2013: 10). The words "lecture", "end", "master", "blessing" are not familiar to today's younger generation. This is typical of that period, but it shows that the student came out of the madrasah and has not yet been able to get rid of the influence of that environment. This answer was impressive, as well as the fact that our protagonist became an intellectual citizen to those present at the meeting, as well as a reference to the future instructive life of the great poet. From this we can see that Abai, who studied at a religious school and received religious education, is growing up to be a promising citizen. As Zh. Aimautov said: "The original signature of the writer, who "drank water from an Islamic spring and was brought up in Turkism", is clearly seen in such realistic lines and documentary details.

From this point of view, we can say that the main religious image in the novel is the image of the protagonist of the novel – Abai. About this M. Auezov also said: "... The main influence of Abai from the East is Islam ... Abai is a clearly religious poet. Religion seems to reflect the beliefs of those who worship the principles of Islam and constantly speak of God, the Prophet, and the belief of Islam. Both in the language and in the poetic dictionary, there are words of every prayer and worship taken from the verses of the Koran" (Auezov, 1967: 167). We can see this in the tone of the epic novel, its content, ideological and artistic nature, and even in the image of religious figures.

For example, in the chapter "Kiada": He began to translate the Koran on the evening of the day as having left Zere. Instead of letting the mullah to recite, he began to recite the whole Quran dedicated to his mother's soul.

Abay reads the Koran with a different enthusiasm, not in a hurry so that he can reward his mother's soul. He spares more time for some verses of the Qur'an and thinks alone and secretly. It was a mourning of her grandmother's human and motherly qualities. It seems that giving sincere gratitude was also a prayer, a wish, an account" (Auezov, 2013: 305).

This passage shows that Abai is a true Muslim with strong spiritual faith, deep religious knowledge, and perfect faith. According to his grandmother Zere, without letting the mullah to read, he recited the Koran, especially the «Kalamullah» (the word of God), and his verses to the descendants of the deceased. We know that he has good intentions: "May Allah show the easy way", "let him/her rest in peace", "Let him/her believe", "Let him/her be in the light of God, in the mercy of our Prophet."

It is easy to see that the great writer paid special attention to the fact that in Islam when reciting the Qur'an to the deceased, praying for the blessings of the Qur'an, by the command of God, he rewards both the deceased and those who read and pray.

In one of the scenes of the novel's chapter "In the Battle" introduces that there is a group of religious figures, such as Kokbay, a student of the madrasah Alpeim:

"Who was waiting for him in the city, Abay was trying to learn from Kokbay. From different perspectives in the Kokbay's language, Nogai and Kazakh "intellectuals" were waiting for this. If anyone wonders about whoever they are, there are groups of imams in the big mosques Gabulzhappar, Gabdyrazak, Hisami, Jameliddin and the imam of the Sart mosque Mirkurban on. There are also imams of the main mosques and the lower mosques. They are Kazakh imams Malikazhdar Qari, Ashim khoja and respectful Akmetzhan. Many other Kazakh caliphs, elders, and religious teachers who Abai saw as needed.

When Abai heard about it, according to his usual eloquence, Kokbay hurriedly told a joke without waiting for the end of his speech.

– Well, are you all mullahs sitting together and planning how to send me to Mecca? Or do you say, "He never prayed, let's guide him to the path of God and make him be rewarded?" – he said" (Auezov, 2013: 321).

From these examples, we can see the artistic images of clergy and their lexical usage, and the design of religious terms. For example, the fact that Abay recited Arabic popular proverbs related to education, such as "nahv" (grammar), "fiqh" (Islamic law), shows that the great writer himself is well versed in Arabic folklore.

It is known that there are five conditions of Islam in general:

1. Believing or saying it in the form of Kalima-shahadat;
2. Praying: praying five times a day;
3. Fasting: fasting during the month of Ramadan every year;
4. Giving alms: obligatory charity given by the wealthy Muslims to the poor every year;
5. Pilgrimage: one or more pilgrimages by people of means.

From this point of view, we can find concrete examples of these five conditions of Islam in the actions of the characters in the work. Prayer, its types, debates with the clergy, debates, and the protagonist's concise answers and arguments make a good impression on the reader.

Now one day Abay speaks with Ishan, Imam, Khalife, and Hazrat in their own language, with religious principles. At times, he even resents them. Abai was right in this. Let's say: "Let the mullahs be like this, especially beware of the beliefs of this age. They pretend to be Fitnai-galam, the Ahl al-Tariqah, and to convey to others. All their power is a сәлде (turban) on their heads, a rosary (beads) in their hands. There is nothing else. They are the ignorants of ignorance, the violent predators, the mob! He was angry and frustrated" (Auezov, 2013: 74). In this way, the author criticizes the negative actions of the people of Sufism at that time "Fitnai-galam" – the destroyer of the world, "Ahl al-Tariqat" - the community of religious order. In addition, in some parts of the novel, he mocks the followers of this doctrine with the metaphor of "faith", like the image of the disciples in front of the patriarch," in the terms of the Sufis. In this way, we draw attention to the fact that the author reminds the followers of Sufism, which sometimes appears in the face of today's sovereign state, that it pays attention only to the progressive and cognitive side. Unfortunately, there is still a lack of thorough and systematic explanations of the nature and secrets of this issue to the general public, either by the intelligentsia or the clergy. The sage Abai said this even in his time. These are the words of the great thinker and theologian, which have served our

independent country to this day without losing their value and significance. This is also a sign of greatness.

The novel-epopee "The Way of Abai" requires special attention not only to the image of religious people, masters, and mullahs but also to the religious views of the writer through the worldview of each religiously literate character. We can already see the depth of his thoughts on religious knowledge and great knowledge. For example, the image of a young mullah Gabithan first appears in Abay's house. "Gabitkhan is a young Tatar. A few years ago he ran away from the soldiers and came to the Kazakhs, to the Kazakhs of Karkaraly. Irzyzbai's bones from Bertis came to a village. When they had Uskenbay's food that year, they said to this guy:

– It would be good if you were in the company of a strong man, - he introduced him to Kunanbay.

Although Gabitkhan was young, he was considered to be a mature man, and he remained in the hands of Kunanbay.

He has a naive character, an interesting language, he is small and charming. The elders and younger people of this village loved him very much" (Auezov, 2013: 94).

It is also important to sculpt a portrait of the protagonist in order to fully reveal the character of the character in the excerpt. The image of Gabithan is remembered as a young man who is harmless to anyone because of his ignorance, actions and deeds in different situations. When Gabithan and Abai went to find out about Kamshat's condition, they couldn't stand the fact that Gabitkhan's character was soft and humble.

"O oppressed one! What are you angry about, you innocent oppressed? - he cried" (Auezov, 2013: 166).

According to the Muslim child, a believer is a happy person. Because all his deeds consist of good deeds and righteous thoughts. Is there anything better for a human being than prayer, good behavior and leaving a responsible generation? The construction of a mosque by Kunanbay for the sake of God, and the distribution of alms to others when he died, is a sign of true Islam. The construction of this mosque in Karkaralinsk is to raise the name of Kunanbay and increase his prestige. "Since last summer, Kunanbay has been building the first mosque in the district in Karkaralinsk. That mosque is finished today. Kunanbay is really praised for the construction of a mosque in the city named after a mullah, a caliph, an official in the country, an old man" (Auezov, 2013: 98).

"Well, the food is ready, the house is ready ... He said that the guests would come after the "Zhasig" prayer ...

- Probably, he prays in the new mosque for a long time ...

- Well, now Mullah Hassan is the new imam. It is impossible to finish this prayer quickly ...

- Brother what would happen without reading one of "Yasin" or "Tabarak"? He will not stop without reading himself! - laughing young men like Tolepberdy, Burakhan, Zhumagul do not want to leave the tea easily ..." (Auezov, 2013: 115). We can see from the words of the heroes of the work, these guys, that the author knows a lot about the suras of the Koran, about the five daily prayers.

"Gabitkhan and Abai found a few books from a mullah, an old man and a young Sufi who had a book nearby. Another time, Gabitkhan deliberately went to Karashoky, to the village of Kunke, and brought two baskets of books.

In Karkaralinsk, Kunanbay received a number of interesting books that he said he would read at home through mullah Hasen and other scholars at home" (Auezov, 2004: 135).

From the content of the proposed texts of the work, we can recognize the image of Gabitkhan, one of the religious figures in the novel, a Tatar mullah, who was close to Kunanbay and Takezhan. Abay was the first to learn Muslim teachings from Gabitkhan.

In 1853, Kunanbay Haji opened a school in Naizatasa, east of Zhidabay, in order to teach children to read and write. Abai learns from this Gabitkhan and turns to education. Gabitkhan also noticed the curious boy and paid special attention to Abai. Grandmother Zere was also impressed by Abai's Muslim literacy and education and led Gabitkhan to become a respected member of the Kunanbay dynasty (Qorabay, 2016).

Conclusion. In general, the novel-epic has a lot of ongoing events, as well as a lot of characters. One of them is a religious people, a religious image of Abai. Their appearance, and speech culture, with their internal and external peculiarities, thoughts, feelings, and emotions, forms a whole socio-psychological structure, forming the portrait of the spiritual men.

It depicts the fate of the great poet Abai and the life of the people, and the living conditions of all Kazakhs in a multifaceted ethnographic, psychological, and spiritual beauty. Thus, in the novel-epic, the Kazakh people's future, high honor, dreams, and goals, all their existence are reflected in unity.

No matter how much the artist writes and speaks about the world's religious ideas, it is worth noting that in some cases he was very careful and cautious, taking into account the trends of the time. This is especially true in the context of Islam. The author himself cautiously stated that "Abay used the propaganda of Islam only in a very conditional way, only in a small area" (Auezov, 1967).

"The writer's comprehensive description of the poet's image at the time acknowledged the controversy over the art of speech. A close friend of the writer Mustai Karim wrote in a letter from Ufa in 7.IX.58: "I was surprised to read your Abai"... He opened the Kazakh people with his artistic talent of poetry. The role of any great book is not limited to the depiction of the wonderful qualities of the people, but also to the new qualities that are unique to this nation. With the help of such books, people will learn and master these new qualities. I think your "Abai" is such a book. Another value of "Abai" for me: "It always seems to lead and invite. It calls on the world to tell its people more deeply, broadly and boldly" (Pirali, 2017). In fact, as the great writer foresaw the breadth of his time and its far-reaching horizons, he based his work on the issues of religion and Islam as a golden line throughout his life.

Кенжебекова Г.Ж.^{*1}, Сманов Б.Ө.², Сөйлемез О.³

*^{1,2}Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан*

*³Кастамону университеті,
Кастамону, Түркия*

*ms.zhunisova@mail.ru, akma_77@mail.ru, soylemezo@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-9031-1819, 0000-0001-7530-359, 0000-0001-8382-3173*

М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абайдың діни бейнесі

Аңдатпа. Ұсынылып отырған мақалада жазушы М.О. Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абайдың діни бейнесі қарастырылады. Мұнда діни тұлғалардың іс-әрекеті, сөз қолданыстары, басқа адамдармен қарым-қатынасы жайлы мысалдар келтіріліп, олар шығарманың бас кейіпкері

Абай Құнанбаевтың өмірімен, тұрмыс-тіршілігімен қат-қабат байланыста сөз етіледі. Шығарманың құрылымындағы әр алуан тақырыптар мен ондағы көтерілген қоғамдық-әлеуметтік мәселелерді, жазушының бас кейіпкер бейнесін сомдаудағы кең ауқымды әдеби-теориялық мүмкіндіктерді суреткер шебер әрі ұтымды пайдаланғандығын орынды көрсетеді. Бұл ретте мақала авторлары шығарма авторының өзінің жазушылық шеберлігі мен тәжірибесіне байланысты айтқан ойларына, сондай-ақ ол туралы жазылған қаламгерлер пікіріне сүйенеді. Авторлар мақалада тек діни адамдар, қожа-молдалар мен ишан, қари, мәзіндер бейнесі ғана емес шығармадағы әрбір діни сауаты бар кейіпкерлердің дүниетанымдық көзқарастары арқылы жазушының дінге, діни сенім-нанымға қатал кезеңнің өзінде діни таным-түсінік туралы ой-толғауы, білім-білігі өте жоғары болғанын сөз етеді. Ол шығарма авторының асқан білімпаздығын, арабша-мұсылманша сауатының ерекше тереңдігін көрсететін жайт.

Әдебиеттің өзі белгілі бір қоғамды басқаларға көрсету, сонымен қатар ұрпаққа құндылықтарды сақтау үшін үлкен рөл атқарады. М.Әуезов «Абай жолы» кітабында Абайдың исламға және исламдық әдет-ғұрыптарға көзқарасына сәтті назар аударады. Ол қазақтың исламға деген жалпы көзқарасын бейнелей отырып, Абайды бейнелейді.

Түйін сөздер: Алла, иман, ғибадат, намаз, фатиха, Құран хатым, Абай, Ислам.

Кенжебекова Г.Ж.^{*1}, Сманов Б.У.², Соyleмез О.³

^{1,2} *Казахский национальный педагогический университет им. Абая, Алматы, Казахстан*

³ *Университет Кастамону, Кастамону, Турция*

ms.zhunisova@mail.ru, akma_77@mail.ru, soylemezo@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-9031-1819, 0000-0001-7530-359, 0000-0001-8382-3173

Религиозный образ Абая в романе-эпосе М.Ауэзова "Путь Абая"

Аннотация. В предлагаемой статье рассматривается религиозный образ Абая в романе-эпосе "Путь Абая" М.О. Ауэзова. Здесь приводятся примеры деятельности религиозных личностей, форма выражения, общения с другими людьми, которые связаны с жизнью и бытом главного героя произведения. Многообразие тем в структуре произведения и затрагиваемые в нем общественно-социальные проблемы свидетельствуют о умелом и рациональном использовании писателем широких литературно-теоретических возможностей в создании образа Абая. При этом авторы статьи опираются на мысли автора произведения, связанные с его писательским мастерством и опытом, а также на мнение писателей о нем. Авторы в статье подчеркивают, что не только образ религиозных людей, ходжи-муллы и имана, қари, мази, но и мировоззрение каждого религиозно грамотного персонажа в произведении, тем самым показав очень высокий уровень представления о религии и ее убеждениях. Авторы отмечают, что в статье представлены не только образы религиозных представителей как ходжи-муллы и имана, қари, муадзинов, но и мировоззренческие установки каждого религиозно просвященного персонажа романа.

Литература сама по себе играет большую роль в изображении определенного общества, чтобы сохранить ценности для следующих поколений. В своей книге "Путь Абая" М.Ауэзов успешно привлекает внимание к точке зрения Абая, отображающего общий взгляд казахов на ислам.

Ключевые слова: Аллах, вера, поклонение, молитва, фатиха, Коран хатым, Абай, Ислам.

Информация об авторах:

Кенжебекова Гульназ Жунисовна, PhD докторант, *Казахский национальный педагогический университет им. Абая. E-mail: ms.zhunisovna@mail.ru, ORCID: 0000-0002-9031-1819*

Сманов Бактияр Урисбаевич, Академик НАН РК, д.п.н., профессор, *Казахский национальный педагогический университет им. Абая. E-mail: akma_77@mail.ru, ORCID: 0000-0001-7530-359X*

Орхан Соyleмез, д.ф.н., профессор, *Университет Кастамону, г. Кастамону, Турция, академик Международной академии Айтматова, E-mail: soylemezo@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8382-3173*

References:

- Aybek. Nauai (translated from uzbek A. Suleimenov). – Almaty: Kazakh State Publishing House of Fiction, 1940. – 400 p. (in kaz.)
- Auevov M. Abai's way. – Almaty: Writer, 2013. – Vol.1. – 376 p. (in kaz.)
- Auevov M. Abai Kunanbayev. – Almaty: Science, 1967. – 388 p. (in kaz.)
- Auevov M. Abai's way. – Almaty: Writer, 2013. – Vol. 4. – 400 p. (in kaz.)
- Korabay S. Zerdeli Zere grandmother: great mothers of the Great Steppe // Abay. № 6, 2016. – 6-9 p. (in kaz.)
- McGuire G. Aqyn agha? Abai Zholy as socialist realism and as literary history // Journal of Eurasian Studies. Volume 9, Issue 1, January, 2018. – p. 2-11. (in Eng.). <https://doi.org/10.1016/j.euras.2017.12.001>
- Prali G. Letters addressed to M. Auevov and aesthetic views on the novel "The way of Abai" Science and life of Kazakhstan: International Popular Science journal. – Almaty, № 3 (46), 2017. – p. 151-155. <https://www.naukaizhizn.kz/kz/journals/nauka-i-zhizn-kazakhstanana-3-46-2017> (in kaz.)
- Smanov B. Mukhtar Auevov and the problem of religion // Aqiqat, №12, 2012. – 78-81 p. (in kaz.)
- Tolstoy A. Peter the Great. – Almaty: Kazakh State Publishing House of Fiction, 1950. - Book 1. – 438 p. (in kaz.)
- Wellek Rene and Austin Warren. Theory of Literature. – London: Penguin Book, 1970. – 435 p.

Әдебиеттер:

- Айбек. Науаи (өзбек тілінен ауд. Ә. Сүлейменов). – Алматы : Қазақ мемлекеттік көркем әдебиет баспасы, 1949.– 400 б.
- Әуезов М. Абай жолы. – Алматы : Жазушы, 2013. – Т.1. – 376 б.
- Әуезов М. Абай Құнанбаев. – Алматы: Ғылым, 1949. – 388 б.
- Әуезов М. Абай жолы. – Алматы: Жазушы, 2013. – Т.4. – 400 б.
- Қорабай С. Зерделі Зере әже: Ұлы даланың ұлы аналары // Абай. № 6, 2016. – 6-9 б.
- МакГайр Г. Aqyn agha? Abai Zholy as socialist realism and as literary history // Journal of Eurasian Studies. 9 том, 1-шығарылым, 2018. – 2-11 б. Қаңтар <https://doi.org/10.1016/j.euras.2017.12.001> (ағыл.).
- Пірәлі Г.Ж. М. Әуезовке жолданған хаттар және «Абай жолы» романы туралы эстетикалық көзқарастар // Қазақстанның ғылымы мен өмірі: халықаралық ғылыми-көпшілік журнал. – Алматы, № 3 (46), 2017. – Б. 151-155. <https://www.naukaizhizn.kz/kz/journals/nauka-i-zhizn-kazakhstanana-3-46-2017>
- Сманов Б. Мұхтар Әуезов және дін мәселесі // Ақиқат, №12, 2012. – 78-81 б.
- Толстой А. Бірінші Петр . – Алматы: Қазақ мемлекеттік көркем әдебиет баспасы, 1950. – 1-кітап. – 438 б.
- Веллек Рене және Остин Уоррен. Әдебиет теориясы. – Лондон: Пингвин кітабы, 1970. – 435 б. (ағыл.)

Литература:

- Айбек. Навои (от узбекского перев. А. Сулейменов). – Алматы: Казахское государственное издательство художественной литературы, 1949. – 400 с. (каз.)
- Ауэзов М. Путь Абая. – Алматы: Писатель, 2013. – Т. 1. – 376 с. (каз.)
- Ауэзов М. Абай Құнанбаев. – Алматы: Наука, 1949. – 388 с. (каз.)
- Ауэзов М. Путь Абая. – Алматы: Писатель, 2013. – Т. 4. – 400 с. (каз.)
- Корабай С. Бабушка Зердели Зере: великие матери Великой степи // Абай. № 6, 2016. – с. 6-9. (каз.)
- МакГайр Г. Aqyn agha? Abai Zholy as socialist realism and as literary history // Journal of Eurasian Studies. Том 9, Выпуск 1, 2018. – с. 2-11. Январь <https://doi.org/10.1016/j.euras.2017.12.001> (англ.).
- Прали Г. Ж. Письма к М. Ауэзову и эстетические взгляды на роман «Путь Абая» // Наука и жизнь Казахстана: международный научно-популярный журнал. – Алматы, № 3 (46), 2017. – с. 151-155. <https://www.naukaizhizn.kz/kz/journals/nauka-i-zhizn-kazakhstanana-3-46-2017> (каз.)
- Сманов Б. Мухтар Ауэзов и вопросы религии // Ақиқат, №12, 2012. – с. 78-81 (каз.)
- Толстой А. Петр Первый. – Алматы: Казахское государственное издательство художественной литературы, 1950. – Книга 1. – 438 с. (каз.)
- Веллек Рене и Остин Уоррен. Теория литературы. – Лондон: Penguin Book, 1970. – 435 с. (англ.)

Журнал 24.03.2005 жылы
Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитетінде тіркелген.
Бұқаралық ақпарат құралын есепке қою туралы куәлік N 5844-Ж.

Журнал зарегистрирован 24.03.2005 года
в Комитете информации и архива Министерства культуры,
информации и спорта Республики Казахстан.
Свидетельство №5844-Ж по регистрации средства массовой информации

The journal was registered on March 24, 2005
in the Information and Archives Committee of the Ministry of Culture,
Information and Sports of the Republic of Kazakhstan.
Certificate No. 5844-Ж for registration of mass media

Дизайн және беттеу: **Ж. Рахметова**

Басуға 23.06.2022 ж. қол қойылды.
Көлемі 70x100¹/₆. Офсеттік басылым.
19,81 баспа табақ. Таралымы 500 дана.